Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a doua)

11 iulie 2013 *

„Neîndeplinirea obligațiilor de către un stat membru — Directiva 2004/18/CE — Domeniu de aplicare ratione temporis — Concesionarea lucrărilor publice — Vânzarea unui teren de către un organism public — Proiect imobiliar de reamenajare a unor spații publice stabilit de acest organism”

În cauza C-576/10,

având ca obiect o acțiune în constatarea neîndeplinirii obligațiilor formulată în temeiul articolului 258 TFUE, introdusă la 9 decembrie 2010,

Comisia Europeană, reprezentată de M. van Beek, de A. Tokár și de C. Zadra, în calitate de agenți, cu domiciliul ales în Luxemburg,

reclamantă,

împotriva

Regatului Țărilor de Jos, reprezentat de C. Wissels și de J. Langer, în calitate de agenți,

pârât,

susținut de

Republica Federală Germania, reprezentată de T. Henze și de J. Möller, precum și de A. Wiedmann, în calitate de agenți,

intervenientă,

CURTEA (Camera a doua),

compusă din doamna R. Silva de Lapuerta, președinte de cameră, domnii G. Arestis, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev și J. L. da Cruz Vilaça (raportor), judecători,

avocat general: domnul M. Wathelet,

grefier: doamna C. Strömholm, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 31 ianuarie 2013,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 11 aprilie 2013,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: neerlandeza.

Hotărâre

1 Prin cererea introductivă, Comisia Europeană solicită Curții să constate că, prin încălcarea dreptului Uniunii în domeniul achizițiilor publice, în special a Directivei 2004/18/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 31 martie 2004 privind coordonarea procedurilor de atribuire a contractelor de achiziții publice de lucrări, de bunuri și de servicii (JO L 134, p. 114, Ediție specială, 06/vol. 8, p. 116), în cadrul atribuirii unei concesionări de lucrări publice de către municipalitatea din Eindhoven, Regatul Țărilor de Jos nu a respectat obligațiile care îi revin în temeiul articolului 2 și al titlului III din această directivă.

Cadrul juridic

2 Articolul 1 alineatele (2) și (3) din Directiva 2004/18 prevede:

„(2)

(a) «Contractele de achiziții publice» sunt contracte cu titlu oneros, încheiate în scris între unul sau mai mulți operatori economici și una sau mai multe autorități contractante și care au ca obiect execuția de lucrări, furnizarea de produse sau prestarea de servicii în sensul prezentei directive.

(b) «Contractele de achiziții publice de lucrări» sunt contracte de achiziții publice, având ca obiect fie execuția, fie atât proiectarea, cât și execuția unor lucrări referitoare la una dintre activitățile menționate la anexa I sau a unei lucrări, fie realizarea, prin orice mijloace, a unei lucrări care să răspundă unor necesități precizate de autoritatea contractantă. O «lucrare» este rezultatul unui ansamblu de lucrări de construcție sau de lucrări publice destinat să îndeplinească el însuși o funcție economică sau tehnică.[…]

(3) «Concesionarea lucrărilor publice» este un contract care prezintă aceleași caracteristici ca un contract de achiziții publice de lucrări, cu excepția compensației pentru lucrările efectuate, care poate consta fie exclusiv în dreptul de exploatare a lucrării, fie în dreptul de exploatare și o plată.”

3 Conform articolului 2 din această directivă, autoritățile contractante tratează operatorii economici în mod egal și fără discriminare și acționând potrivit principiului transparenței.

4 Titlul III din Directiva 2004/18 prevede normele privind concesionările de lucrări publice.

5 Articolul 80 alineatul (1) din Directiva 2004/18, care face parte din titlul V din aceasta, prevede:

„Statele membre pun în aplicare actele cu putere de lege și actele administrative necesare pentru a se conforma prezentei directive până la 31 ianuarie 2006 cel târziu. Statele membre informează de îndată Comisia cu privire la aceasta. […]”

Situația de fapt aflată la originea litigiului

6 Situația de fapt aflată la originea prezentului litigiu constă în realizarea unui proiect imobiliar în municipalitatea Eindhoven (denumită în continuare „municipalitatea”), într-un spațiu situat între cartierul existent Doornakkers și noul cartier rezidențial Tongelresche Akkers, a cărui proprietară era respectiva municipalitate (denumit în continuare „centrul Doornakkers”).

7 La 7 august 2001, colegiul alcătuit din primar și adjuncții primarului (denumit în continuare „colegiul executiv”) a aprobat anunțul privind centrul Doornakkers. Acest document descria planurile de creare a unui centru cu destinație socială (cuprinzând un centru de îngrijire și un centru de jocuri, de

integrare și de studii, denumit în continuare „SPILcentrum”) și un centru comercial care includea și apartamente. La 12 septembrie 2001, colegiul executiv a aprobat un plan de urbanism privind proiectul centrului Doornakkers. Acest plan conținea liniile directoare de amenajare a cartierului și prevedea infrastructurile și echipamentele pentru integrarea cartierelor Doornakkers și Tongelresche Akkers.

8 La 23 aprilie 2002, colegiul executiv a aprobat anunțul intitulat „Selectarea unui promotor pentru centrul Doornakkers” (denumit în continuare „anunțul din 23 aprilie 2002”), care fusese întocmit de serviciile interne ale municipalității la 11 aprilie 2002. Anunțul prevedea criteriile care trebuiau aplicate pentru selectarea cumpărătorului terenurilor pe care trebuia realizat proiectul centrului Doornakkers. În acesta se menționa că contractul de vânzare trebuia să respecte „condițiile-cadru și liniile directoare stabilite de municipalitate, și anume caietul de sarcini” și că trebuia „să respecte […] dorințele cumpărătorilor/utilizatorilor finali”. Se arăta și că „faptul că municipalitatea optează pentru o vânzare afectată de condiții presupune că nu va avea loc o atribuire și că normele privind achizițiile publice nu se aplică”.

9 Condițiile-cadru și liniile directoare menționate la punctul anterior precizează printre altele destinațiile și regimul de înălțime a construcțiilor conform planului de urbanism. Acestea prevăd construirea de apartamente și locuințe, extinderea centrului de îngrijire existent, o zonă de legătură între cele două amplasamente principale, o accesibilitate bună, o parcare subterană care să respecte normele municipale în materie de staționare, conservarea unor spații verzi prețioase, precum și crearea unei piețe și a unui nou parc de cartier.

10 În conformitate cu anunțul din 23 aprilie 2002, societățile Hurks Bouw en Vastgoed BV (denumită în continuare „Hurks”) și Haagdijk BV au fost invitate să prezinte planuri.

11 Prin decizia din 15 iulie 2003, municipalitatea a ales Hurks în calitate de promotor al centrului Doornakkers și de posibil cocontractant.

12 În perioada cuprinsă între luna iulie 2003 și luna octombrie 2005, Hurks a definit proiectele sale de construire într-un plan director care a fost aprobat de municipalitate la 14 februarie 2006. În vederea realizării acestui plan, municipalitatea și Hurks au încheiat un contract de cooperare, care a fost semnat de Hurks la 12 iunie 2007, iar de municipalitate la 16 iulie 2007 (denumit în continuare „contractul de cooperare”).

13 Din considerentul F al acestui contract rezultă că municipalitatea și Hurks au ajuns la un acord cu privire la amenajarea și realizarea SPILcentrum. Părțile la acest acord au convenit că SPILcentrum va cuprinde apartamente, o extindere a centrului de îngrijire existent și o parcare subterană, un centru comercial care va include de asemenea locuințe, o altă parcare subterană și apartamente. Se prevedea că Hurks va efectua aceste lucrări pe propriile riscuri și pe cont propriu. Pentru buna îndeplinire a acestor proiecte, municipalitatea și Hurks au ajuns la un acord și cu privire la vânzarea unor terenuri de către municipalitate societății Hurks.

14 Concomitent cu aceste negocieri, municipalitatea a selectat, la 13 februarie 2007, fundația Woonbedrijf în calitate de proprietar al SPILcentrum. În acest scop, la 15 aprilie 2008 a fost semnat un contract de cooperare între municipalitate și fundația Woonbedrijf.

Procedura precontencioasă și procedura în fața Curții

15 În urma unei plângeri referitoare la condițiile de atribuire a proiectului centrului Doornakkers, Comisia a solicitat Regatului Țărilor de Jos, prin scrisoarea din 2 iulie 2008, să îi comunice informații privind proiectul respectiv. Acest stat membru a răspuns prin scrisoarea din 19 decembrie 2008.

16 La 24 februarie 2009, Comisia i-a adresat o scrisoare de punere în întârziere întemeiată pe încălcarea dreptului Uniunii în domeniul achizițiilor publice, în special a Directivei 2004/18. Regatul Țărilor de Jos a răspuns prin scrisoarea din 30 iunie 2009, susținând mai ales că Directiva 2004/18 nu era aplicabilă *ratione temporis*.

17 La 9 octombrie 2009, Comisia a emis un aviz motivat, în care confirma în esență poziția exprimată în scrisoarea de punere în întârziere și prezenta argumente pentru a demonstra că Directiva 2004/18 era aplicabilă în speță. Comisia invita de asemenea Regatul Țărilor de Jos să ia măsurile necesare în termen de două luni.

18 Prin scrisoarea din 8 decembrie 2009, acest stat membru a răspuns la avizul motivat. În răspunsul său, Regatul Țărilor de Jos contesta poziția Comisiei referitoare la încălcarea Directivei 2004/18 și reafirma, în temeiul Hotărârii din 5 octombrie 2000, Comisia/Franța (C-337/98, Rec., p. I-8377, punctele 36 și 37), că situației de fapt din speță nu îi era aplicabilă Directiva 2004/18, ci Directiva 93/37/CEE a Consiliului din 14 iunie 1993 privind coordonarea procedurilor de atribuire a contractelor de achiziții publice de lucrări (JO L 199, p. 54).

19 Acestea sunt împrejurările în care Comisia a decis să introducă prezenta acțiune.

20 Prin Ordonanța președintelui Curții din 17 mai 2011 a fost admisă cererea de intervenție a Republicii Federale Germania în susținerea concluziilor Regatului Țărilor de Jos.

Cu privire la acțiune

Cu privire la admisibilitate

Argumentele părților

21 Regatul Țărilor de Jos invocă două excepții de inadmisibilitate.

22 În primul rând, Regatul Țărilor de Jos susține că acțiunea formulată de Comisie este inadmisibilă întrucât aceasta din urmă a utilizat documente cu privire la care nu a putut formula observații în etapa precontencioasă, cu încălcarea dreptului său la apărare.

23 Astfel, ulterior răspunsului Regatului Țărilor de Jos la avizul motivat, Comisia a invitat, prin scrisoarea din 12 mai 2010, acest stat membru să prezinte câteva documente, printre care protocolul privind acordul din 15 ianuarie 2010 privind SPILcentrum și contractul de cooperare încheiat în temeiul acestuia între municipalitate și fundația Woonbedrijf. Acesta din urmă ar fi fost comunicat Comisiei prin scrisoarea din 11 iunie 2010 a ministrului afacerilor externe, cu mențiunea că, în cadrul prezentei proceduri, Comisia nu trebuia să utilizeze aceste informații.

24 În plus, Regatul Țărilor de Jos reproșează Comisiei că a utilizat în cadrul procedurii trei documente care nu erau anexate la scrisoarea din 11 iunie 2010 și care nu au fost dezbătute în procedura precontencioasă. Ar fi vorba despre o scrisoare de informare a consiliului local din Eindhoven din 18 martie 2008, referitoare la dezvoltarea de locuințe inițiată de municipalitate pentru perioada 2005-2010, despre regulamentul administrativ din 6 octombrie 2009 intitulat „Schemă temporară de încurajare a proiectelor de construcție de locuințe din 2009” și despre un comunicat preluat de pe pagina de internet a Ministerului Locuinței, Amenajării Teritoriului și Mediului.

25 În al doilea rând, potrivit Regatului Țărilor de Jos, Comisia a extins obiectul litigiului în raport cu etapa precontencioasă.

26 Astfel, pentru a demonstra că este vorba despre un contract cu titlu oneros, numai în cererea introductivă Comisia ar fi afirmat, pentru prima dată, că municipalitatea primea o „prestație". În etapa precontencioasă, Comisia ar fi susținut numai existența unei „contraprestații" furnizate de municipalitate societății Hurks pentru a dovedi că ar fi vorba despre un astfel de contract. Comisia ar fi formulat, în consecință, în cererea introductivă o nouă obiecție, cu încălcarea jurisprudenței Curții (Hotărârea din 18 noiembrie 2010, Comisia/Portugalia, C-458/08, Rep., p. I-11599, punctul 43).

27 Comisia solicită respingerea tuturor acestor susțineri.

Aprecierea Curții

28 În ceea ce privește prima excepție de inadmisibilitate, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, scrisoarea de punere în întârziere adresată de Comisie statului membru și, ulterior, avizul motivat emis de aceasta din urmă delimitează obiectul litigiului, care, din acel moment, nu mai poate fi extins. Astfel, posibilitatea statului membru în cauză de a-și prezenta observațiile reprezintă, chiar dacă acesta consideră că nu trebuie să o utilizeze, o garanție esențială urmărită de tratat, iar respectarea sa constituie un aspect esențial al regularității procedurii de constatare a neîndeplinirii obligațiilor de către un stat membru. În consecință, avizul motivat și acțiunea Comisiei trebuie să se întemeieze pe aceleași obiecții precum cele menționate în scrisoarea de punere în întârziere care declanșează procedura precontencioasă (a se vedea Hotărârea din 18 decembrie 2007, Comisia/Spania, C-186/06, Rep., p. I-12093, punctul 15, și Hotărârea din 14 octombrie 2010, Comisia/Austria, C-535/07, Rep., p. I-9483, punctul 41).

29 Pe de altă parte, Curtea a statuat și că prezentarea de către Comisie a unor informații complementare prin care se urmărește, în etapa procedurii în fața Curții, să se susțină generalitatea și constanța pretinsei neîndepliniri a obligațiilor nu poate fi exclusă în principiu (Hotărârea din 26 aprilie 2005, Comisia/Irlanda, C-494/01, Rec., p. I-3331, punctul 37, și Hotărârea din 22 decembrie 2008, Comisia/Spania, C-189/07, punctul 29).

30 Potrivit Regatului Țărilor de Jos, cele patru documente care au fost prezentate pentru prima dată în cererea introductivă au fost utilizate de Comisie pentru a dovedi interesul economic direct al municipalității în realizarea proiectului centrului Doornakkers și, prin urmare, caracterul oneros al contractului încheiat între aceasta din urmă și Hurks.

31 Cu toate acestea, astfel cum a arătat avocatul general la punctul 31 din concluzii, documentele invocate de Comisie și a căror utilizare este contestată de guvernul olandez se referă numai la situația de fapt care a făcut obiectul procedurii precontencioase și se limitează la ilustrarea obiecției formulate în cadrul acestei proceduri.

32 În aceste condiții, Comisia putea să utilizeze aceste documente pentru susținerea obiecției, formulată în scrisoarea de punere în întârziere, referitoare la existența unui contract de concesionare de lucrări publice al cărui caracter oneros reprezenta una dintre condițiile sale (a se vedea în acest sens Hotărârea Comisia/Irlanda, citată anterior, punctul 36).

33 În consecință, prima excepție de inadmisibilitate trebuie respinsă.

34 În ceea ce privește a doua excepție de inadmisibilitate, trebuie să se arate că, deși obiectul acțiunii introduse în temeiul articolului 258 TFUE este stabilit în procedura precontencioasă prevăzută de această dispoziție și, în consecință, avizul motivat al Comisiei și acțiunea trebuie să se întemeieze pe obiecții identice, această cerință nu poate totuși merge până la a impune în orice situație existența unei identități perfecte în formularea acestora, din moment ce obiectul litigiului nu a fost extins sau

modificat (Hotărârea din 12 iunie 2003, Comisia/Finlanda, C-229/00, Rec., p. I-5727, punctele 44 și 46, Hotărârea din 14 iulie 2005, Comisia/Germania, C-433/03, Rec., p. I-6985, punctul 28, și Hotărârea din 26 aprilie 2007, Comisia/Finlanda, C-195/04, Rep., p. I-3351, punctul 18).

35 Astfel, Comisia își poate preciza obiecțiile inițiale în cererea introductivă, cu condiția totuși să nu modifice obiectul litigiului (Hotărârea Comisia/Irlanda, citată anterior, punctul 38, și Hotărârea din 26 aprilie 2007, Comisia/Finlanda, citată anterior, punctul 18).

36 În speță, din simpla lectură a scrisorii de punere în întârziere, a avizului motivat și a cererii introductive depuse în fața Curții rezultă că obiectul litigiului nu a fost modificat de Comisie în prezenta procedură de constatare a neîndeplinirii obligațiilor.

37 Astfel, după cum reiese cu claritate din toate aceste documente, Comisia urmărește să se constate că „Regatul Țărilor de Jos nu a respectat obligațiile care îi revin în temeiul articolului 2 și al titlului III din Directiva 2004/18”.

38 Mai precis, în avizul motivat, Comisia a reproșat municipalității că a încheiat cu Hurks un contract de concesionare de lucrări publice, a cărui existență depinde de caracterul oneros al acestui contract, iar nu un contract de cooperare.

39 În cererea introductivă, reiterând aceeași obiecție, Comisia a făcut trimitere la Hotărârea din 25 martie 2010, Helmut Müller (C-451/08, Rep., p. I-2673), în care Curtea a precizat noțiunea de contract cu titlu oneros. Aceste precizări, care se înscriu în linia jurisprudenței referitoare la respectiva noțiune, privesc prestația pe care autoritatea contractantă o primește în temeiul unei achiziții publice în schimbul unei contraprestații.

40 Procedând astfel, Comisia s-a limitat la detalierea argumentelor care susțin concluzia privind caracterul oneros al contractului încheiat între municipalitate și Hurks, care au fost deja invocate în general în scrisoarea de punere în întârziere și în avizul motivat, și, în consecință, nu a modificat obiectul litigiului (a se vedea în acest sens Hotărârile citate anterior Comisia/Germania, punctul 29, și Comisia/Portugalia, punctul 47).

41 Întrucât se impune respingerea și a celei de a doua excepții de inadmisibilitate invocate de Regatul Țărilor de Jos, trebuie să se constate că acțiunea formulată de Comisie este admisibilă.

Cu privire la fond

Argumentele părților

42 În cererea introductivă, Comisia a analizat mai întâi problema domeniului de aplicare *ratione temporis* al Directivei 2004/18 care a fost invocată de Regatul Țărilor de Jos în etapa precontencioasă.

43 Amintind că Directiva 2004/18 trebuia transpusă de statele membre cel târziu la 31 ianuarie 2006, Comisia arată că contractul de cooperare nu a fost semnat de cele două părți decât la 16 iulie 2007, și anume la aproximativ 18 luni de la expirarea termenului prevăzut pentru respectiva transpunere.

44 Potrivit Comisiei, deși este adevărat că municipalitatea luase deja anumite decizii înainte de această dată, printre care alegerea Hurks în calitate de promotor și de cocontractant, totuși, numai după 14 februarie 2006, dată la care municipalitatea a adoptat planul director prezentat de Hurks, au început negocierile privind elementele esențiale ale contractului de cooperare.

45 Astfel, dintr-o scrisoare a municipalității din 22 mai 2007 ar rezulta că aceasta și Hurks au negociat timp de mai mult de un an conținutul contractului de cooperare. Negocierile s-au referit, pe de o parte, la aspectul dacă municipalitatea trebuia să cumpere de la Hurks o parte a lucrărilor realizate, în special SPILcentrum, pentru a evita ca Hurks să suporte singură riscurile financiare ale întregului proiect, și, pe de altă parte, la aspectul repartizării sarcinii financiare privind construirea unor spații publice, precum o esplanadă și un parc.

46 În această privință, în opinia Comisiei, jurisprudența Curții potrivit căreia achizițiile publice trebuie organizate din nou în cazul în care una dintre clauzele esențiale ale contractului este modificată și determină încheierea unui nou contract (a se vedea în acest sens Hotărârea Comisia/Franța, citată anterior, punctul 44) se aplică *a fortiori* într-o situație precum cea din prezenta cauză.

47 Comisia adaugă că, atunci când municipalitatea a decis, la 23 aprilie 2002, să invite doi operatori să întocmească planuri, aceasta nu adoptase deloc caracteristicile esențiale ale contractului care trebuia încheiat și nici măcar nu stabilise încă dacă era vorba despre o achiziție publică sau despre o concesionare.

48 Potrivit Comisiei, negocierile dintre municipalitate și Hurks privind ansamblul sau cel puțin clauzele esențiale ale contractului de cooperare nu au început efectiv decât ulterior datei la care Directiva 2004/18 trebuia transpusă. În consecință și ținând seama de jurisprudența Curții rezultată din Hotărârea Comisia/Franța, citată anterior, Comisia consideră că această directivă este aplicabilă în prezenta cauză.

49 Regatul Țărilor de Jos susține, în esență, că elementul decisiv pentru a verifica dacă Directiva 2004/18 este aplicabilă *ratione temporis* constă în decizia de aprobare a anunțului din 23 aprilie 2002, prin care colegiul executiv preconiza numai să vândă terenul și să lase unui promotor responsabilitatea amenajării acestuia.

50 Regatul Țărilor de Jos concluzionează că litigiul s-a născut înainte de data expirării termenului de transpunere a Directivei 2004/18. Or, din jurisprudența Curții ar rezulta că decisivă este data deciziei în privința căreia este invocată o încălcare a dreptului Uniunii, iar nu data atribuirii contractului.

51 Teza susținută Comisie potrivit căreia momentul decisiv este cel în care „ansamblul sau cel puțin clauzele esențiale ale contractului [de cooperare]” existau în mod efectiv ar rezulta dintr-o interpretare eronată a Hotărârii Comisia/Franța, citată anterior.

Aprecierea Curții

52 Astfel cum a amintit avocatul general la punctul 56 din concluzii, directiva aplicabilă este, în principiu, cea în vigoare la momentul la care autoritatea contractantă alege tipul de procedură pe care o va urma și soluționează definitiv problema dacă există sau nu există obligația de a asigura în prealabil condiții concurențiale pentru atribuirea unui contract de achiziții publice (a se vedea în acest sens Hotărârea Comisia/Franța, citată anterior, punctele 36 și 37).

53 Astfel, ar fi contrar principiului securității juridice să se stabilească dreptul aplicabil în raport cu data de atribuire a contractului, în măsura în care această dată marchează sfârșitul procedurii, în timp ce decizia autorității contractante de a asigura sau de a nu asigura în prealabil condiții concurențiale este luată în mod normal la stadiul inițial al acesteia (Hotărârea Comisia/Franța, citată anterior, punctul 40).

54 Totuși, în aceeași hotărâre, Curtea a precizat că, în cazul în care negocierile începute după această decizie prezintă caracteristici diferite în mod substanțial în raport cu cele desfășurate deja și, prin urmare, sunt de natură să demonstreze voința părților de a renegocia clauzele esențiale ale

contractului, aplicarea dispozițiilor unei directive al cărei termen de transpunere a expirat ulterior datei respectivei decizii ar putea fi justificată (a se vedea în acest sens Hotărârea Comisia/Franța, citată anterior, punctul 44).

55 În speță, pe de o parte, trebuie să se constate că decizia de a realiza proiectul imobiliar al centrului Doornakkers fără asigurarea în prealabil a condițiilor concurențiale a intervenit la momentul la care colegiul executiv a aprobat anunțul din 23 aprilie 2002.

56 Astfel, din însuși textul punctului 2.5 din acest anunț rezultă că faptul că municipalitatea a ales modalitatea unei vânzări afectate de condiții „presupune că nu va avea loc o atribuire și că normele privind achizițiile publice nu se aplică”.

57 În aceste condiții, trebuie înlăturat argumentul Comisiei potrivit căruia, atunci când municipalitatea a decis, în conformitate cu anunțul din 23 aprilie 2002, să invite doi operatori să întocmească planuri, aceasta nu stabilise încă dacă era vorba despre o achiziție publică sau despre o concesionare.

58 Prin urmare, decizia de aprobare a anunțului din 23 aprilie 2002 constituie, în principiu, decizia împotriva căreia poate fi invocată o încălcare a dreptului Uniunii și a cărei dată determină dreptul aplicabil în cazul unei asemenea susțineri (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 octombrie 2009, Hochtief și Linde-Kca-Dresden, C-138/08, Rep., p. I-9889, punctul 29).

59 Pe de altă parte, în ceea ce privește argumentul Comisiei întemeiat pe faptul că municipalitatea nu ar fi stabilit la începutul „procedurii”, cu caracter obligatoriu, condițiile și caracteristicile esențiale ale concesionării, ci ar fi procedat astfel încât conținutul contractului și clauzele esențiale ale acestuia să depindă de desfășurarea negocierilor cu Hurks, trebuie subliniat, în primul rând, că însăși Comisia a afirmat, la punctul 76 din cererea introductivă, că dintr-un document de informare transmis în luna iunie 2002 candidaților-promotori de către municipalitate rezultă că aceasta din urmă „avea deja o idee destul de clară cu privire la rezultatul scontat”. Potrivit Comisiei, documentul respectiv conținea „precizări privind numărul de loturi, înălțimea maximă a construcției, amplasarea generală a lotului comercial, localizarea intrărilor centrului de sănătate sau reintroducerea anumitor destinații în parcul de cartier”.

60 În al doilea rând, la punctul 77 din cererea introductivă, Comisia a recunoscut că o comparație între articolul 1.1 din contractul de cooperare și respectivul document de informare „arată că, în esență, destinația clădirilor care trebuiau construite fusese stabilită de [municipalitate] încă din 2002”.

61 În al treilea rând, astfel cum avocatul general a subliniat la punctele 70 și 71 din concluzii, faptul că repartizarea riscurilor financiare pentru anumite părți ale proiectului referitoare la SPILcentrum și asumarea amenajării spațiilor publice au putut fi stabilite în mod definitiv ulterior anunțului din 23 aprilie 2002 nu este determinant. Astfel, ținând seama de jurisprudența Curții, nu se poate considera că vreunul dintre aceste două aspecte specifice ale proiectului centrului Doornakkers prezintă caracteristici diferite în mod substanțial de cele inițial prevăzute (a se vedea în acest sens Hotărârea Comisia/Franța, citată anterior, punctul 44, și Hotărârea din 19 iunie 2008, pressetext Nachrichtenagentur, C-454/06, Rep., p. I-4401, punctele 34-37).

62 În consecință, premisele pe care se întemeiază jurisprudența Curții invocată de Comisie la punctul 46 din prezenta hotărâre, și anume modificarea uneia dintre clauzele esențiale ale contractului și, în consecință, cerința încheierii unui nou contract, nu se regăsesc în prezenta cauză.

63 Dat fiind că atât opțiunea municipalității de a nu asigura în prealabil condiții concurențiale pentru proiectul centrului Doornakkers, cât și alegerea caracteristicilor esențiale ale acestui proiect rezultă clar din anunțul din 23 aprilie 2002, cu alte cuvinte la o dată la care Directiva 2004/18 nu fusese nici măcar adoptată, este necesar să se constate că aceasta din urmă nu este aplicabilă *ratione temporis*.

64 Întrucât acțiunea formulată de Comisie are ca obiect tocmai constatarea neîndeplinirii obligațiilor care revin Regatului Țărilor de Jos în temeiul articolului 2 și al titlului III din Directiva 2004/18, este necesar să se concluzioneze că acțiunea trebuie respinsă.

Cu privire la cheltuielile de judecată

65 Conform articolului 138 alineatul (1) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât Regatul Țărilor de Jos a solicitat obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată, iar Comisia a căzut în pretenții, se impune obligarea acesteia la plata cheltuielilor de judecată.

66 Conform articolului 140 alineatul (1) din Regulamentul de procedură, Republica Federală Germania suportă propriile cheltuieli de judecată.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a doua) declară și hotărăște:

1) Respinge acțiunea.

2) Obligă Comisia Europeană la plata cheltuielilor de judecată.

3) Republica Federală Germania suportă propriile cheltuieli de judecată.

Semnături